

певних кількісних співвідношень між окремими процесами виробничої діяльності з метою забезпечення виконання виробничого завдання у встановлені терміни та з мінімальними витратами матеріальних, фінансових, трудових ресурсів.

Список використаних джерел

1. Організація управління аграрною економікою : монографія / [М. Ф. Кропивко, В. П. Немчук, В. В. Россоха та ін.] ; за ред. М. Ф. Кропивка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 420 с.

2. Управління комплексним розвитком агропромислового виробництва і сільських територій / [Саблук П. Т., Кропивко М. Ф., Булавка О. Г. та ін.] ; за ред. П. Т. Саблука, М. Ф. Кропивка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 454 с.

3. Управління районним агропромисловим комплексом / [Юрчишин В.В., Малес В. М., Крисальний О. В. та ін.] ; за ред. В. В. Юрчишина. – К. : Урожай, 1986. – 176 с.

4. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : [підручник – 2-ге вид., перероб. і допов.] / Шершньова З.Є. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.

Надточій А. Черкаський інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

Науковий керівник: к.е.н. Жежерун Ю.В.

ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Україна є аграрною державою, а аграрний сектор з його базовою складовою, сільським господарством, є системоутворюючим в національній економіці. Аграрний сектор становить значну частку ВВП та є одним з основних джерел валютних надходжень, проте більше, ніж інші сектори економіки України потерпає від нестачі фінансових ресурсів. Сезонність аграрного виробництва передбачає необхідність тимчасового залучення фінансових ресурсів, основним джерелом яких є банківський інвестиційний кредит.

Банківське інвестиційне кредитування відіграє важливу роль у фінансуванні діяльності суб'єктів аграрного сектору

економіки, підтвердженням чого є досвід країн Західної Європи, де його частка сягає 50%. До країн з найбільш високою питомою вагою позикових коштів в основному капіталі сільського господарства належать Англія, ФРН, Франція, Італія, Австрія і скандинавські країни. Починаючи з 60-х років ХХ ст. частка загальної кредитної заборгованості в аграрному капіталі цих країн досягла в Англії і ФРН близько 50%, у Франції – більше 40%, Італії і Австрії – більше 30% [1].

В умовах підвищених кредитних ризиків вітчизняні банки намагаються кредитувати переважно низькоризикові та високодохідні напрями діяльності. За оцінками експертів до таких галузей відносять переробну промисловість, оптову та роздрібну торгівлю. Однак, серед підприємств аграрного сектору у січні – вересні 2017 р. 90,1% були прибутковими, в той час як лише 69,5% підприємств промисловості та 75,8% підприємств оптової та роздрібною торгівлі одержали прибутки.

Станом на 01.12.2017 р. частка банківських кредитів, наданих в переробну промисловість, оптову та роздрібну торгівлю складала 24,21% та 33,73% відповідно. В той же час, частка кредитів, наданих аграрному сектору становила лише 7,32% (рис. 1).

Банки надають кредити підприємствам аграрного сектору економіки на такі основні цілі: поповнення обігових коштів терміном до 2 років; придбання техніки й обладнання терміном на 5 років; кредити на будівництво об'єктів інфраструктури, наприклад, елеваторів. При цьому дві останні цілі є інвестиційними. Окрім стандартних кредитних програм, банки пропонують підприємствам аграрного сектору партнерські та лізингові програми, аваль векселів та інші фінансові інструменти.

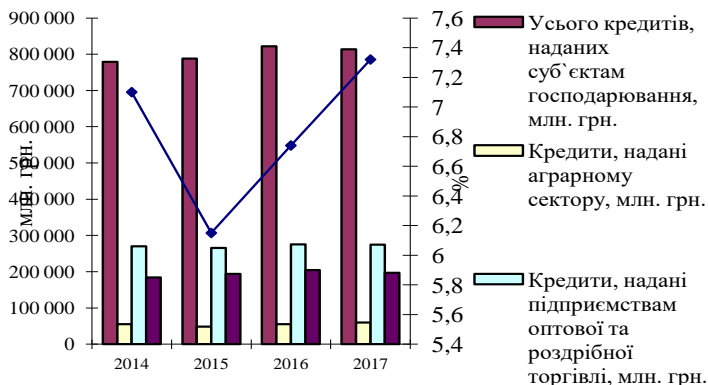

Рис. 1. Динаміка та структура банківських кредитів, наданих суб'єктам господарювання упродовж 01.01.2015–01.12.2017 рр.
Джерело: складено автором за офіційними даними Національного банку України [2]

Середня ставка за кредитом на поповнення обігових коштів складає 16–20%, за інвестиційним кредитом (техніка й обладнання) – 10–15%. Остання є меншою завдяки розвитку партнерських програм між банками та постачальниками техніки. Як правило, інвестиційні кредити надаються і малим, і великим підприємствам на однакових умовах. Кредитні ставки часто визначені в умовах партнерських програм без розподілу за розміром позичальника.

Одним з основних показників, які сприяють відновленню стабільного банківського кредитування аграрного сектору, є незначна частка проблемних кредитів (лише 5,6%). Водночас, проблемність кредитного портфелю вітчизняних банків становить 38,9%. Крім того, за останні роки підприємства аграрного сектору більш ніж у 2 рази покращили статистику повернення кредитів.

До основних проблем кредитного забезпечення аграрного сектору економіки слід віднести: недостатність кредитних ресурсів для забезпечення розширеного відтворення

та розвитку середнього і малого бізнесу на селі; висока вартість банківських кредитів; складність процедур одержання кредитів; неможливість надання у заставу земельних ділянок сільськогосподарського призначення або прав оренди на них; відсутність гарантійного механізму при залученні кредитів [3].

Щоб забезпечити стабільну економічну ситуацію в аграрному секторі, необхідно провести в сільському господарстві низку заходів, які передбачали б забезпечення суб'єктам господарювання захист прав власності на землю, майно та результати своєї праці; створення умов для забезпечення кредитами товаровиробників з урахуванням сезонності виробництва; проведення цінової політики та підтримки доходів сільськогосподарських товаровиробників для забезпечення відтворення виробництва сільськогосподарської продукції на основі запровадження заставних цін, регулювання доходів через систему державних дотацій та субсидій; сприяння розвитку мережі дорадчих сільськогосподарських служб і системи моніторингу аграрного ринку [4].

Вирішенню зазначених проблем повинна сприяти державна аграрна політика. Одним з пріоритетних напрямів якої є створення сприятливих умов для відновлення банківського інвестиційного кредитування аграрного сектору, а саме: поширення практики надання пільгових кредитів; розвиток іпотечних відносин; розробка сприятливої нормативно-правової бази; створення Державного аграрного банку; державна підтримка створення кооперативних банків та сприяння розвитку лізингових операцій в сільському господарстві.

Основні напрями капіталовкладень у сільське господарство спрямовані на відновлення матеріально-технічної бази, яке передбачає: переоснащення тваринницьких приміщень, будівництво овочевих сховищ, зведення теплиць закритого ґрунту, рекультивация земель.

Отже, можна стверджувати, що причинами порівняно невеликих обсягів банківського інвестиційного кредитування аграрного сектору економіки України є відсутність сприятливого середовища та обґрунтованої концепції економічного розвитку регіонів, з урахуванням їх особливостей. Кредитні ризики залишаються високими. Це потребує виваженої

державної аграрної політики щодо створення сприятливих умов для відновлення банківського інвестиційного кредитування, що матиме позитивний вплив на подальше відтворення і розвиток матеріально-технічної бази сільського господарства.

Список використаних джерел

1. Шиян Д.В. Перспективи розвитку банківського кредитування аграрного сектора на основі зарубіжного досвіду / Д.В. Шиян // Вісник Української академії банківської справи. – 2011. – №2. – С. 73–79.
2. Грошово-кредитна статистика: Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1.
3. Дадашев Б.А. Перспективи розвитку кредитування аграрних підприємств // Б.А. Дадашев//Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2013. – № 1 (том 2). – С. 14–20.
4. Безп'ята І. В. Регіональні особливості інвестування аграрного сектору економіки / І. В. Безп'ята // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2014. – Том 17. – № 3. – С. 10-14.

***Начичко Ю. ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон
Науковий керівник - к.е.н., доцент Нікітенко К.С.***

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ефективний розвиток сільськогосподарських підприємств значною мірою залежить від стану економічної безпеки підприємств, на який негативно впливають різноманітні ризики і загрози, зокрема політичні, фінансові, технічні, соціальні, екологічні тощо. Моніторинг і контроль цих загроз дозволить підприємствам торгівлі утриматися на ринку і ефективно розвиватися.